

KÜMMME KUUD POOLAS

T. KAPS

(Järg)

SEITSMESAJA-AASTANE NOORUK

Igal linnal on oma palgejooned. Varssavi vaieldamatu eripära Euroopa teiste pealinnade hulgas on tema vanus — see seitsemesaja-aastase ajaloo linn on tänapäeval vaid kahekümneaastane.

Kuid kõnelgem kõigest järjekorras. Esimesi ülestähendusi Varssavi kohta võib leida 13. saj. lõpu kroonikaist. 1596. a. tõi kuningas Sigismund III Vasa Poola kuningriigi pealinna Krakovist Varssavisse, mis muutus järgnevatel sajandite jooksul poola rahva suurimaks poliitiliseks, majanduslikuks ja kultuuriliseks keskuseks.

Teise maailmasõja eelõhtuks oli Varssavi elanike arv tõusnud 1 350 000 inimesele. Viimane maailmasõda oli Varssavi jaoks hukatuslik — fašistid purustasid seda linna süstemaatiliselt. Varssavi kangelaslik kaitsmine 1939. a. septembris, ülestõus juudi getos 1943. a. kevadel ja lõpuks traagiline Varssavi ülestõus 1. augustist kuni 1. novembrini 1944. a. — need on fašistlike okupantide poolt linna järjekindla, füüri kätuga sanktsioneeritud hävitamise etapid.

1945. a. jaanuaris, kui Punaarmee vabastas Poola pealinna, oli seal säilinud vaid umbes 15% majadest ja 160 000 elanikku. Kõrva ajalooline vanalinn ja linnasüda olid muudetud kivi- ja betoonkruviks. Varssavi Ajaloomuuseumis võib näha fotosid ja teisi koguavaid süüdistusdokumente fašistide kuritegudest. Peaaegu igal sammul leidub Varssavi majadeinidel lihtsaid betoonplaate alati ühesuguse tekstiga, ainult arvud varieeruvad neil: «Siin paigas mõrvasid fašistid 20 poolakat...», «...150 poolakat...», «...47 poolakat» jne. jne. Nende tahvlite ees on alati kimbuke lilli, väikseid pärvi rahvusvärvides (valge-punane) linnade ja kalmuküünlad. Ei, poolakad ei unusta oma langenud poegi ja tütreid.

Teises maailmasõjas hukkusid poolakatele on poola rahvas püstitanud palju kauneid ansambleid nii Varssavis kui teistes linnadesse. Kuid ainumõeldav märk 30-miljoniliselt rahvalt oma 6 miljonile langenule on Varssavi, pealinn ise. Kuigi leidis häält, kes soovitasid neale sõda mitte taastada vana Varssavit ja rajada pealinn uude paika, võeti see titaanlik töö ometi ette. Ja kaksikümend

aastat kestnud visa töö on kandnud vilja — linnas praktiliselt on restaureeritud kõik tähtsamad ajaloolised hooned (välja arvatud kuningaloss vanalinnas), koristatud varemed ja on kerkinud sootuks uus, omanäoline linn.

Uus Varssavi — see on eelkõige terved rajoonid 10—14-korruselisi elumaju. Paneelhitusi ei kohta, põhiline seinamaterjal on gaasbetoonist blokid. Monteeritavat raudbetooni kasutatakse peaaegu kõikjal tööstusehituses, elumajade karkassid aga valatakse kohapeal. Mikrorajoonid on planeeritud sellisel konservatiivsel põhimõttel, mille järgi iga elumaja juurde viib sõidutee ja kõnnitee.

val kombel jätkus okupantide alati bensiini, kui oli vaja süüdata taganemise eel mõni pool vana palee või muuseum.

TURISMITEMPOS LÄBI VARSSAVI

Tallinlase jaoks on Varssavi vanalinn kuidagi väga kodune — kui just maha arvata see et seal on kindluse müürid, nn «Barbakan», loatud punasest tellisest. Paekivimüüri Poolas ei kohta peaaegu kusagil. Kuid vanalinna funktsioon on Varssavis siiski erinevalt Tallinna omast täiesti rõhutatult turistlik; administratiivne ja ärialane keskus on juba ammu koondunud uude materesse linnaajadesse. Kauplu

Varssavi Polütehnilise Instituudi ihiselamu «Riviera».

Palju kannatust, aega ja materiaalseid ressursse nõudis vanalinna ja Varssavi arvukate paleede taastamine. Fašistliku Saksaarmee krooniline bensinipuudus sõjapäevil on üldtuntud ajalooline fakt, kuid huvitava

si ja restorane on Varssavi vanalinnas suhteliselt vähe; kuulsaimad paigad, kus jalgu puhata võib, on Vana Linna Turul restorani «Krokodilli all» ja kolm sajandit vana Fukieri veinikelder. Viimases, muide, rüübatakse

Klubis räägib geoloog sm. Pärerd poegade ees. 16. sajandil müümeile Vormsi saare minevikust di Vormsi Rootsi riigisekretäri-Saame teada, et esimesed elanikud ilmusid Vormsile 13. sajandist ajast märgitakse esmakordselt

Killukesi Vormsi rühma päevikust

(Järg)

19. AUGUST.

Saabub 25 külast. Hommikupoolikul oleme meie tööl, nemand teevad saarega tutvust. Öhtul sõidame kõik koos Hu losse.

di algul. Kuigi sel ajal olid eestlased veel julged mereröövlid, jõudis Vormsile küllaltki palju rootslasi. Nad jäid kuni sajandi alguseni saare põhielanikkonnaks ja omasid privileege eesti talu-

ka meie Suuremõisa olemasolu, esialgu küll Magnushofi nime all.

Saarel elanud mehed olla alati laisad olnud (meie noormees- te kohta see õnneks ei käi).

Vormsil on sageli olnud tulekahjusid ja tugevaid tormi (mõ-

Johannes Soo 60

Varustusosakonna juhataja Johannes Soo saab 25. oktoobril 60-aastaseks.

Juubilaril noorusaastad ja kooliaeg möödusid Tartu linnas. Töö kõrval õppides lõpetas Johannes Soo Tartu Õhtuse Ühiskooli ja 1940. aastal asus ta õppima Tallinna Polütehnilise Instituudi majandus-

teaduskonda. Kui algas Suur Isamaasõda, mobiliseeriti Johannes Soo koos teiste üliõpilastega Punaarmee. Lahinguees käis ta läbi Eesti Laskurkorpuse rüüades.

Tallinna Polütehnilise Instituuti tuli Johannes Soo tööle 1958. a. detsembris. Algul oli ta varustusosakonna asjaajaja, hiljem edutati osakonna juhatajaks.

Varustusosakonna juhataja ametikohale asumine langes ajale, kui algas instituudi uute hoonete ehitamine Mustamäele. Ühiseamete ja õppekoruste sisustamiseks läks vana mitmesuguseid seadmeid, mööblit ja materjale. Selle hankimine lasus täielikult varustusosakonna töötajate õlgadel. Pearakvus aga langes osakonna juhatajale.

Johannes Soo ametialased ülesanded on ulatuslikud ja nõuavad energilist tegutsemist.

Meie tunneme juubilarit inimesena, kellel kunagi ei tule puudus energiast ja pealõhkekamisest, kellel on mitmekülgsed huvid ja leiab aega ja võimalusi kaastöötajate abistamiseks.

Soovime juubilarile õnne ja jõudu edaspidiseks!

Töökaasalased

küll enamasti veine 1965. a. lõikusest...

Vanalinnast hakkavad hargnema kõik Varssavi vanemad ja tähtsamad tänavad. Siit alustavad oma tutvust Poola pealinna ka arvukad turistid. Mida turistid Varssavis tingimata vaatavad? Vanalinna juba nimetasime. Veel vaatab iga turist tingimata nn. «Kuninglikku teed», 4 km pikkune «Kuninglik tee» koosneb kolmest osast — Krakovskie Przedmiescie, Nowy Swiat ja Ujazdowski alleed ja kulgeb vanalinna Paleeväljakult lõunasse Lazienki kuningliku palee ja pargi suunas.

Krakovskie Przedmiescie tänav — see on õieti kollektsoon 17. ja 18. sajandist pärinevaist paleedest, majadest ja kirikutest. Siin, Varssavi Ülikooli hooneteansambli vastas Püha Risti kirikus on sambaorva müüritud urn Chopini südamega. Siin seisavad ausambad Adam Mickiewiczile ja Mikolaj Kopernikule.

Vaevalt, et ükski turist jätaks vaatamata ka kuulsa Lazienki pargi selle nn. «Paleega Veel», tiikide, luikede, kreeka teatriga tiigisaarel, Chopini monumendi ja lihtsalt paljude varjuliste alleedega. Lazienki on varssavilase jaoks sama mis Kadriorg Tallinlasele. Iga Poola pealinna uudistaja püüab kordki olla Varssavi

Suures Ooperi- ja Balletiteatris. Seda hoonet taastati endises uusklassitsistlikus vormis tervenisti 11 aastat ja teater avati alles 1965. a. Imposantne on see hoone eriti seestpoolt; vaatesaal mahutab tervenisti 2000 pealtvaatajat ja selliste avarate fuajeedega teatrimaja annaks otsida päris tükutulega nii mõnestki Euroopa linnast.

Teatri ees väljakul, graniit-sambal sööstab naine mõõgaga käes peatama Varssavi vaenlasi — see on «Nike», ausammas Varssavi kangelastele. Skulptor M. Konieczny on valanud oma idee lakoonilisse, kuid nii dünaamilisse vormi, et seda monumendi on raske võrrelda teiste seni nähtutega.

Kuid kas on siis üldse võimalik vaadata 10 kuu jooksul ära kõiki tähtsamaid Varssavi vaatamisväärsusi, silmas pidades muidugi seda, et tööinimene saab end täiendada kultuurivallas vaid pühapäeviti?

Ausalt öeldes, ka turismitempos vabal ajal kapates läbi muuseumide, ajalooliste paikade ja kultuuriasutuste praktiliselt ei jõua paljut vaadata ning väga paljusse ei jõua süveneda. Sest Varssavis on ikkagi 19 teatrit, 22 muuseumi, 46 kino ja... 64 kirikut.

(Lõpp)

temat saime omal nahal tun- päev meelde. Meil on vaja aga da). Kord suure tormi ajal o'e- saun paneelide alla viia ja lau- vat meri 65 vaati õlut randa- das põrand ja söödakünad va- uhtunud. lada. Tööd jätkub!

Pärast vestlust tantsisime nagu alati. Kuid õige varsti lasivad külalised endile auto tellida ja sõidavaa Suuremõisa tagasi.

27. AUGUST.

Ilmad on jälle vihmased. Ehitajasuve lõpp tuleb end iga

õhtul tähistame kaevurite päeva, sest enamik meie poisteist on tulevased mäemehed. Teeme lõkke, küpsetame ja sööme võrratult lõhnavat kaš- lõkki.

30. AUGUST.

Täna oli kvalifikatsioonitöök- sam, mis meil üpris hästi õnnestus. Oleme ise rahul ja ka komisjonil pole paha sõna öelda. Nad vaid üllatuvad, kuuldes, et meie hulgas pole ainsatki ehituseriala tudengit.

1. SEPTEMBER.

Teistel tudengitel esimene koolipäev — meil viimane tööpäev. Oleme kõik sauna ob ektil. Müürid said üles, tellingud on lammutatud, plats korda tehtud. Tuleb vaid lõpetada montaaž. Hilisõhtuks saame sellegagi hakkama.

2. SEPTEMBER.

Meie ehitajate-väe viimane õhtu. Tantsime, laulame ja tunneme vaid üht: «suve nukker lõpp on käes ja me siia kaue- maks jääda ei või...»

LÕPP
A. LÖHMUS

Tori. Suvi 1967.

(Järg)

Jällegi ajasid poisid palli taga või katsusid sangpommi maast lahti saada. Tüdrukud kombineerisid rühma laulu ja seadsid välklehte. Sobitasin tutvusi ka armeenlastega, vestlesime oma koduvabariikidest. Vaidlust jätkus hommikuni, kelle maa etem on: üks kiitis oma konjakti, teine saare õlut, ühel kohvikud paremad, teisel rohkem «Volgasid», ühel taevavõlvil sinisemad, teine uhkustab valgete õõde ja blondide piigadega. Ja nii seda õiget «paremusjärjestust» selgeks ei saadudki.

JAAN PITSI

nõutud, rakkus pihud olid tööku- se tummad tunnustajad. Ungari neidude tööku innus- tas eesti tütarlapse ja nad võt- sid endile kõrgendatud tööku- hustused. Leili ja Marje lubasid teha vä- hem suitsutunde, Karin ja Juta vähendada külma vee «degus- teerimise» kordi. Töö käis täie hooga. Garaažil sai juba peaaegu ring täis. Ainult ühest kohast ei saanud müüri alustada — vundamendiblokke polnud veel paigaldatud. MEK-i mehed ei saanud kraanat. Kuid see siiski ei häirinud veel tööd.

23. juuli sõitime kogu rühmaga Kab- lisse. Pidi toi- muma midagi sõprusmatši taolist. Tutvu- sime kablimate elu-oluga ja lõime siis spor- dis rinnad kokku. Võrk- pallis kuulus «õit torilastele ja seega ka erinuhind — kast õlut. Tegime korraliku supuse meres ring õhtupoo- likul aitasim- koos Budapesti ja Jelgava üli- õpilastega hä- vitada Kabli toidutagavara- sid.

Tagasisõit oli jälle elamus- rohke, sest täienduse- tulid Kablit 18 ungarlast ja 4 lätlast. Nüüd alles läheb

õhtu- rühma koo- seis ületab 50 piiri. Tõnu läheb vist küll pea halliks. Kuidas ja mida teha?! Staap vaikib.

Taali lossipargis enam ei leia vaikust. Sõpru kui palju! Armu- nute alleel käib paarikesi, rüh- mi. Keegi püüab kellelegi mee- heitlikult midagi selgeks t ha. Ja seda rõõmu, kui kaaslane lõpuks tõesti aru saab! Kuues keeles kõ- net korraga. Püüa sa siis aru saada midagi selles keeltepa- belis. Kuid lõpuks leitakse ikkagi üks ühine keel — sõpruse keel. võimsaim keel maailmas.

Pole mingi ime, kui eestlane kõnetab eestlast ungarlase keeles või ungarlane ütleb armeenase- le: «tule siia!». Esimesena muidu- gi õpitakse ära, kuidas saab võõramaa keeles armastust aval- dada.

Tööl on nüüd täielik internat- sionalism — objektid on kõik rah- vused esindatud. Olgu kuidas on, aga tööst tuleb puudus. Rühma ja brigaadi koosseis on niivõrd suur, et töö organiseerimisega tuleb raskusi. Raavo on juba mi- daagi k'õuni ja grammofoniplaadi vahepealset. Et selgeks teha, mi- da see või teine peab tegema, peab ta appi võtma kogu oma

«loova» mõistuse ning kätega ebamääraseid liigutusi tehes teeb selgeks, et toogu üks laudu ja teine saagigu. Juhtus sedagi, et madjarid noogutasid küll jaata valt vastu ek, kuid jäid ikkagi seisma, oskamata midagi edasi teha.

Teises ungarlaste grupis ei olnud kvalifikatsiooniga töölisi, ning neist said abitöölised. Mu- dugi õppi id nad ka müüri ladu- mise selgeks ning garaaži müür pürgis kindlalt taeva poole.

Tubliit töötasid lätlased Gun- nar, Miša, Tolik ja ukrainlane Saka—Gunnaril oli ka juba müürsepa III kategooria. Kuid ega meie Eneai poistele alla ei vandanud. Serumerstel oli «õit» sees, loalt müürilt ja mitmes keeles kuuludus «segu juurde!»

Juuli lõpu tehti erimesi kok- kuõtteid. Se'gus, et kõige tubli- mini oli töötanud Volodja bri- gaad. Tori lauda silohoidla ehi- tusel. Nendel oli päevanormi täitmine 135%.

Tihedalt nende kannul oli Tõ- nu Soku brigaad, kes ehitas Met- saküla lauda. Väga tubliit töötas ka Tõnu ise. Küll oli ta abiks Marjel segu tegemisel, laudu seadmas või tõrvapappi paigal- damas, igale poole jätkus seda noort ehitajat.

Tubli oli brigadir Volodja Ehitus- ja Mehaanikatehniku- mist. Tema käe ja juhtimise all

Raavo on horisontaalis — järelkult on üleüldine «pereku».

said endale teo ja näo Tori lau- da pörandad ning silohoidla.

Iga rahvus korraldas oma õh- tu. Kui oli Eesti õhtu, siis võis kõikjal kohata Volodkat. Küll oli ta «tagumise paari» juures või jälle püüdis tüdrukuid-pois- se «teomehe kohtusse» viimieks. Juhtus sedagi, et õllekapp tema kätte peatuma jäi.

Eesti õhtu meeldis väga nii ungarlastele kui ka armeenlas- tele.

Ja hakkaski kätte jõudma esi- mäne lahkumisõhtu. Debreeni linna üliõpilased olid veetnud li- ga kuu Toris ja neid ootas ko- dumaa. Palju südamlikke sõnu MEK-i poolt, samuti Tori sov- hoosi direktorit. Lilled... mäles- tusesemel... ka pisarad... Kah- ju oli lahkuda. «Kuid aeg läheb ning meie peame minema ühes temaga, aga me ei unusta iialgi

«Tööd olid Sa tubli,» ütleb komandör Tõnu Szuksale.

lused, aadresside vahetamised ja lootused. «Kohtume ja õige peal» jäi igasse südamesse kõlama.

Armunute allee jäi tühjaks ja pall ei mürtsunud enam endise hooga. 14 järele jäänud eestlast asusid lõpuspurdile. Kõik jõud ühendati nüüd Tori lauda põ- randate betoneerimisele. Võetud kohustusi tuli täita. Ja täidetigi. Tõusime peaaegu valmis garaa- ži I korruse müürid ning Riisa lauda. Silohoidla sai täiesti val- mis.

Hea meel oli vaadata tehtud tööd ja veel parem peale selle mehise töö tunda Tori sauna mõnusid. Ega igati pole saanud viibida oma isikliku nahaga 140-kraadilises kuumuses. Meile ei see õnn osaks. Viis minutit 'asal, siis sulptsi Pärnu jõkke ja lõpuks lonks karastavat õlut.

Tegime suure töö ära. Tori sovhoosi peamees Vija jäi meie- ga väga rahule, samuti Pärnu MEK-i juhtkond — meid ooda- takse tuleval aastal tagasi.

Kohtumiseni tuleval tööperioo- dil!

Vihma ajal katust ei paranda, kuival ajal — pole tarvis

Anna mu vihmavari tagasi — talan ka tööle hakata!

ei andnud müüritöös polstele põrmugi alla.

uba mitmendat päeva käisid meenia poisid imelike nägu- ringi. Meil seisid ees sop- matä jalgpallis Viljandi «Jõu- Võistlus oli päris kaasakis- kuid kahjuks lõppes tori- 1:3 kaotusega. Aga ega pärast veel päid norgu las- hakati vaid senisest rohkem ni tegema.

itud küisid ka veel tähtsama ümber. Nimelt oli oodata le täiendust. Peagi saabus rõõmus s'lmapiik. Meil oli vastu võtta Ungari RV Deb- rini linna kõrgemate koolide pilasi. Neli noormeest ja üheidu asusid 16. juulil ga ehitustandrite. Raavo pani algul auku kaevama. Mad- l töötasid nagu ekskavaato- Ohtuks olid ka korralikud id peopesades. Rühma vastu- nise tseremoonial tuli see aga üks — pommitõstmist neilt ei

astuseks ühele valikult esita- ta küsimusele

pupeetud RSK liikmed ja vililised! S jäi ära õhtu «Araabia» 6. oktoobri õhtul «PI- e küsimuse oleksite võinud ka täiesti põhjendatult kult. kord oli selline: 4. ok- õhtul kuulsin, et kuuen- oli planeeritud «PIKO-sse» oljujntide ringi õhtu. Ku- emikud olid arvamusel, et enam midagi muuta ei egin ma ebaprintsiplaalse teie kahjuks. Sellega vii- a ka nullini teie etteval- töö ja nende inimeste tuju, d õhtule kogunenud. ist küljest oli see ka või- tritarvitamine, kuna kõiki e puutuvaid küsimusi la- klubi president Ilmar KA-51). Luban tulevikus intsidentide mittekordu- l loodan, et meie koostöö tervematel alustel.

KIRJASTUSGRUPI VÄLJAANDEL ILMUS

Kujutav geometria. Harju- tusülesanded. Tallinn, 1967, 68 lk., 1600 eks., 24 kop.

Kujutav geometria. Lisahar- jutusülesanded ehituslikele eri- aladele. Tallinn, 1967, 20 lk., 200 eks., 8 kop.

L. SARAPIK. Diplomiprojek- tide majanduslik põhjendamine. Metoodiline juhend automaatika ja telemehaanika, raadiotehnika ning tööstuselektronika eriala- de üliõpilastele. Tallinn, 1967, 40 lk., 500 eks., 7 kop.

B. TIIKMA. Reaktsioonijõud staatikas. Tallinn, 1967, 36 lk., 1000 eks., 8 kop.

J. VÄLJATAGA. Majandusre- formi tööstuses. Tallinn, 1967, 36 lk., 500 eks., 7 kop.

U. MFRESTE. Statistika üld- teooria II Tallinn, 1967, 128 lk., 800 eks., 22 kop.

A. LEPAMAA. Tõenäosus- teooria. Tallinn, 1967, 88 lk., 2000 eks., 17 kop.

TEATMIK ÜLIÕPILASELE 1967. Tallinn, 1967, 92 lk., 1400 eks., 13 kop.

TUBADE VAHETUSI

Vahetada kaks tuba (311 ja 216 peahoones, parkettpörandad ja keskküttega, kuid lasevad vih- ma läbi ja on osaliselt seeneta- nud seinetega) toa nr. 234 vastu (samuti peahoones, kapitaal-ehi- tuse osakond).

Kui vahetus ei meeldi, palume vastata «Tallinna Polütehniku- le» hiljemalt 24. oktoobri hommikuks.

